אלא לבר פרא קשיא אמר לך בר פרא אימא סיפא ואם גילח את הראשונה ליום שלשים מגלח את השניה ליום ששים אלא סיפא מסייעא ליה רישא (א) באומר שלימים ולרב מתנא קשיא סיפא אמר לך רב מתנא כדקתני סיפא יום שלשים עולה לכאן ולכאן מאי היא [א]מקצת היום ככולו הא אמרה חדא זימנא מהו דתימא ה"מ לענין חדא נזירות אבל לשתי נזירות לא קמ"ל [ב]תנן אם גילח יום ששים חסר אחד יצא שיום שלשים עולה לו מן המנין בשלמא לרב מתנא ניחא אלא לבר פרא למה לי הא אמר שלשים חסר אחד אמר לך אנא נמי אהא סמכי [ג]תנן מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל בשלמא לרב מתנא ניחא אלא לבר פרא קשיא

אמר

אבל לשתי נזירות לא. אמרינן דליהוי יום אחד עולה למנין נזירות ראשונה ונזירות שניה קמשמע לן דעולה לכאן ולכאן: **תנן אם גילח לס' חסר אחד יצא.** שיום שלשים עולה [א]לכאן ולכאן: **בשלמא לרב מתנא.** דאמר אין נזירות פחותה מל' יום ואינו מגלח עד יום ל"א להכי איצטריך לן הא מתניתין [ב] דיום שלשים עולה לו מן המנין לכאן ולכאן דכי גילח הראשונה ביום שלשים עולה לו אותו [ג]יום לכאן ולכאן ומתחלה [ד]מבו ביום נזירות שניה וכי עברו עליו ס' חסר אחת נעשה עליו יום [ה]כ"ט בתשלום ל' [ו]מקצת היום ככולו: **אלא לבר פרא.** למה לי למיתנא שיום שלשים עולה לו מן המנין הא הוי נזירות משלשים חסר אחד: **אמר לך בר פרא.** הא דאמינא דאין עיקר נזירות אלא כ"ט יום אהא סמכי דגמירנא להא מתניתין וחזינא ביה דתני שאם גילח יום ששים חסר א' יצא שיום שלשים עולה לו מן המנין ומשום דבתחילה כי גילח ביום שלשים עולה לו לכאן ולכאן [ז]ולא משום דאמרינן מקצת היום ככולו ועשה כמי שגילח ביום שלשים ואחד אלמא דסתם נזירות לא הוי אלא כ"ט [ח] ומשום הכי אמינא לעיל שאם גילח ביום ל' יצא אבל טעמא דהא מתניתין לא הוי כדאמרת משום דמקצת היום ככולו: **תנן מי שאמר הריני נזיר נטמא יום שלשים סותר את הכל בשלמא לרב מתנא.** דאמר דאין נזירות פחות משלשים משום הכי כי נטמא ביום שלשים בתוך מלאת קרינא ביה וסותר את הכל. ואי קשיא לך הא תריץ רב מתנא לעיל דאמר מקצת היום ככולו (ב) הכא נמי נימא מקצת היום ככולו ואם נטמא ביום שלשים לא יהא סותר כלום הא לא קשיא דאמר לך רב מתנא הא תנא קמא דרבי אליעזר סבר לא אמרי' מקצת היום ככולו דהכי קא מתרצינן קסבר רבי אליעזר מקצת היום ככולו מכלל [ט]דתנא קמא דר' אליעזר סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו: **אלא לבר פרא.** דאמר אין עיקר נזירות אלא כ"ט יום אמאי סותר הא [י]ניטמא אחר מלאת ימי נזרו:

אמר

המשניות לאע"ג [דמקשה] בסיפא דקתני ואם גילח הראשונה ליום שלשים מגלח השניה לכתחילה ליום ששים אלמא דסוף יום שלשים עולה לו למנין נזירות שני ומקצת יום חשיב כיום שלם והא לא שמעינן מרישא דאדרבה ס"ל לבר פרא דלא אמרי מקצת יום ככולו בסוף נזירות וחשבינן[2] ליה כאדם המקבל נזירות בחצי היום הא לא חשיב חידוש למקשה דפשיטא שאדם מקבל נזירות בחצי היום [ומשני סד"א ה"מ] שלא היה עסוק בנזירות תחילה וניכר לכל נזירותיו אבל הכא דנהג נזירותיו עד חצי היום אימר לא יעלה לו דאינו ניכר נזירותו קמשמע לן דאפי' הכי עולה לו לכאן ולכאן: **הגה"ה** אמר לך סיפא מסייעא ואם גילח הראשונה ליום שלשים מגלח השניה ליום ששים. אלמא דמשך הנזירות כ"ט יום [לכך אמר] דבדיעבד אם גילח הראשונה ביום שלשים יצא ורישא דלכתחילה צריך לגלח ביום שלשים ואחד נעשה כאומר שלימים ומדרבנן בעלמא דגזרינן סתם נזירות אטו היכא דאמר שלימים דאז צריך לגלח לשלשים ואחד כדתני נמי ארישא:

ולרב מתנא קשיא סיפא. דקתני אם גילח ראשונה ליום שלשים אלמא דביום שלשים מצי לגלוחי: **אמר לך רב מתנא סיפא יום שלשים עולה לכאן ולכאן.** פירוש משום א] הכי דיום שלשים[3] יש לומר הראשונה[4] שלשים יום דילא משום דמקצת היום ככולו ועולה לו מקצתו לנזירות ראשונה הלכך נזיר[5] בדיעבד יצא ולכתחילה בעינן ל"א יום (שלימים) דמשך נזירות שלשים יום כדתני נמי ארישא ומה שמגלח השניה לכתחלה ליום ששים משום דסוף סוף[6] עולה להתחלת נזירות שני מידי דהוה אאדם דמקבל נזירות בחצי היום ונמצא דיום שלשים הוא להתחלת נזירות שני להכי מגלח השניה לכתחילה ליום ששים ופריך לרב מתנא מאי קמ"ל תנא דאמר מקצת היום ככולו הא מרישא שמעינן ליה דקתני מי שאמר הריני נזיר מגלח יום שלשים ואחד ואם גילח ביום שלשים יצא מטעם דמקצת היום ככולו לרב מתנא ומשני דמרישא לא שמעינן אלא דמקצת היום שלשים עולה לו לנזירות אחת שנדר אבל לב' נזירות כמו בסיפא שעולה תחילת שלשים יום לסוף נזירות ראשון לכאן ולכאן [לא][7] ואם תאמר ולבר פרא נמי תקשה מאי קא משמע לן דאי אתא לאשמועינן דאם גילח הראשונה יום שלשים דילא הא ברישא קתני לה בהדיא אם גילח יום שלשים יצא וצריך לומר לבר פרא נמי איכא חידוש בסיפא מאי דלא שמעי' מרישא דקתני אם גילח הראשונה ליום שלשים דמגלח השניה ליום ששים לכתחילה דנזירות שני התחיל ליום ל' אחר תגלחת ראשונה וקמ"ל דאותו סוף היום עולה למנין נזירות שני נמצא כי יום ששים הוי שלשים ואחד להתחלת נזירות שני ואע"ג דלא אמרי' מקצת היום ככולו לבר פרא ביום שלשים להשלים שלשים נזירות שעבר מודה הוא דמקצת היום מהני להתחיל נזירות שני מידי דהוה אקיבל נזירות עליו בחצי היום דפשיטא דעולה לו ליום שלם והא לא שמעינן מרישא ואיכא קצת חידוש בדבר דס"ד כשאינו עסוק בנזירות וניכר לכל נזירותיו או הוי מקצתו ככולו בתחילת נזירות אבל הכא דנהג נזירות עד חצי היום אימא לא יעלה דאינו ניכר [קמ"ל] ב] אם גילח ליום ששים חסר אחד יצא שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן: **תנן אם גילח יום ששים חסר אחד יצא בשלמא לרב מתנא ניחא.** פירוש שהתנא צריך לאשמועינן ולומר דיום ל' עולה לכאן ולכאן שהרי תגלחת ראשונה היתה ביום ל' וכן תגלחת שניה שהיתה ביום ששים חסר אחד היא ביום ג] שמתלא[8] הנזירות יום ל'[9] שגילח בו בראשונה ולכך צריך ליתן טעם לדבריו ולומר שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן אלא לבר פרא למה לי הא אמרי' משך נזירות כ"ט יום ולמה לו לתנא להאריך וליתן טעם לדבריו ד)[שיום ל'] עולה לו מן המנין הא ודאי כל תגלחת היתה ביום שלשים ופשיטא דילא בדיעבד כיון דלא בעינן מדאורייתא אלא כ"ט יום: **אמר לך בר פרא** [אנא נמי] אהא סמכי. כלומר מכאן אני מדקדק דמשך נזירות כ"ט יום דקתני דיום שלשים עולה לו מן המנין דמשמע דעולה לו למנין אחרון אלמא דאין עולה למנין ראשון כנזכר לעיל דכיון דתנא מיקל בו כל כך להחשיב יום לכאן ולכאן: **נטמא יום ל' סותר הכל בשלמא לרב מתנא ניחא.** פירוש שנטמא בתוך נזרו וקשה ולרב מתנא מי ניחא הא אמרינן לעיל ולרב מתנא אליבא דתנא קמא דמקצת היום ככולו אם כן כי עשה מקצת יום נשלם יום[10] נזירותו ולא יסתור אלא [ז'] ויש לומר כי אמרי' מקצת היום ככולו היינו לענין תגלחת והבאת קרבנותיו דאם גילח ביום שלשים בדיעבד יצא אם לא נטמא אבל נטמא ביום שלשים קודם תגלחת והבאת קרבנותיו לא אמרינן מקצת היום ככולו להחשיב כנטמא ביום שלשים ואחד אלא ודאי נטמא נזרו וסותר הכל כיון דלא השלים כל נזירותיו בטהרה ואם תאמר תקשי לרב מתנא נמי הא דלקמן בההוא פרקא דתנן הריני נזיר מאה אם[11] נטמא יום מאה סותר הכל מאה ואחד סותר ל' יום ואמאי והא נשלם נזרו אפי' לרב מתנא ולא יסתור אלא ז' ויש לומר דה"ג קאמר בשלמא לרב מתנא ניחא בין רישא דנטמא ביום שלשים דסותר הכל מדין תורה וסיפא דקתני נטמא יום מאה ואחד דקאמר דסותר שלשים יום אע"ג דלבתר נשלם נדרו הוי דרבנן מפני שיום מאה ואחד שהוא יום הבאת קרבנותיו גזרינן אטו יום שלשים דסתם נזירות שהוא תגלחת[12] מן התורה דהתם סותר כל שלשים יום למפרע מדין תורה ומהשתא לרב מתנא ניחא בין רישא ובין סיפא כדפרישית ד] ונראה דיום שלשים ואחד נמי סותר כל שלשים אטו יום שלשים והכי משמע לקמן דקאמר[13] נטמא לל' ואחד סותר הכל ד] אלא לבר פרא קשה בין רישא בין סיפא אמאי סותר שלשים יום בין [שנטמא [ביום] שלשים ובין] שנטמא ביום מאה ואחד הרי נשלם נדרו לגמרי ודוחק לו לומר דכי נטמא ביום שלשים סותר מדרבנן דמדרבנן צריך לנהוג נזירות ל' יום כדאמרי' לעיל לבר פרא דסוף סוף נטמא יום ס"א לא היה ראוי לגזור אטו נטמא יום ל' כיון דהיא גופא דרבנן ומשני אמר לך בר פרא סיפא כוותי דקתני ר"א אומר אינו סותר אלא [שבעה] פי' אינו סותר כלל למפרע נזרו דהא השלים נזרו בכ"ט יום וכי נטמא ביום ל' סותר מיהא ז' שאין יכול להביא קרבנותיו עד שיטהר מטומאה זו שצריך להזות שלישי ושביעי להביא קרבנותיו בטהרה והיינו סותר שבעה שאסור לשתות ביין וליטמא למתים עד שיביא קרבנותיו ואם תאמר אכתי בר פרא שביק רבנן ועביד כר' אליעזר ויש לומר דבר פרא סבירא ליה דמדרבי אליעזר משך נזירות כ"ט יום הכי נמי לרבנן דבמשך נזירות לא אשכחן דפליגי אלא בסתירה דלר' אליעזר אינו סותר אלא שבעה ולרבנן שלשים והאי דסותר שלשים לרבנן אינו אלא מדרבנן בעלמא דגזירה מדרבנן היכא דאמר נזירות סתם אטו היכא דאמר שלשים יום שלמים דאז ודאי סותר הכל לכו"ע דהא נטמא בתוך ימי נזרו ורבי אליעזר לא גזר לכך אינו סותר אלא שבעה והיא דלקמן נטמא יום מאה ואחד דסותר שלשים צריך לדחות לבר פרא ולומר דהא נמי דרבנן היא וכולה חד גזירה היא דאי לא הא לא קיימא הא דאם לא יסתור שלשים כשנטמא יום ק"א יבואו לומר כמו כן שלא יסתור שלשים כשנטמא ביום שלשים:

קסבר

מסורת הש"ס

א) [לעיל ה: וש"נ], ב) לקמן טז., ג) מ"ז שם, ד) נ"ל שאמאי לא, ה) נ"ל ק"ל.

◆

נוסחת הריב"ן

א) עולה מן המנין ב) דמשמע לן דיום: ג) היום: ד) בו ביום: ה) נ"ע: ו) ומקצת ז) (ולא משום כו' ככולו) ליתא בכי"י: ח) כ"ט יום: ט) דמ"ק לא ס"ל הק"ד ואח"כ מה"ד אלא סו': י) איטמי:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' רישא (כאומר שלמים) תא"מ ונ"ב גי' רש"י נעשה כאומר שלמים: (ב) רש"י ד"ה תנן וכו' והכא נמי וכו' מכלל דתנא קמא לא סבירא ליה הס"ד:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוס' ד"ה ולרב מתנא קשיא סיפא וכו' מש"ה וכו' בדיעבד יצא עכ"ל. מן תיבת משום עד תיבת יצא נמחק, ונ"ב מש"ה אם גלח בראשונה יום ל' דילא משום דיום ל' י"ל מקצת יום ככולו ועולה מקצתו לנזירות ראשונה הלכך בדיעבד יצא כצ"ל א"מ: ב] בא"ד בסופו אם גילח ליום ס' חסר א' יצא שיום ל' עולה לו מן המנין כלומר לכאן ולכאן. נ"ב כ"ז נמחק א"מ: ג] תוס' ד"ה תנן אם גלח יום ששים חסר אחד יצא וכו' שמתלא. נמחק תיבת שמתלא ונ"ב שמתו: ד] ד"ה נטמא יום ל' סותר הכל וכו' ונראה דיום שלשים ואחד נמי סותר כל שלשים אטו יום שלשים והכי משמע לקמן דקאמר נטמא לל' ואחד סותר הכל עכ"ל מן תיבת והכי עד תיבת הכל נמחק. ונ"ב דבריהם מתוקים לכאורה דלא נמצא לקמן הכי. ועוד דמאי משמע אם נמצא כן להדיא ול"ל להתוס' לפי"ז כולי הך מילתא. ובאורח מישור ראיתי שהגיה כאן כזה"ל והמ"ל לקמן דקאמר נטמא לל' סותר הכל נטמא לשלשים ואחד סותר הכל כל"ל והס"ד ואח"כ מה"ד אלא לבר פרא עכ"ל הא"מ. וגם דבריו סתומים וקצר במובן. ואולם אחרי העיון הדק היטב הבנתי דטעות נפל כאן בדפוס דבספרים היה כתוב והמ"ל לקמן וכו' והוא ראשי תיבות והיה מצי למימר וכו' והכוונה לקמן דף טז ע"א דקאמר במתני' נטמא יום שלשים סותר הכל הוי מצי למתני נמי נטמא יום שלשים ואחד סותר הכל וכמ"ש גם התוס' לקמן דף טז ע"ב בסוף ד"ה נטמא ביום ק"א וכו' והמדפיס טעה בראשי תיבות של והמ"ל והיה סבור שהיה והכי משמע לקמן ותפס לתקן ותקנתו קלקלתו ולפיכך הארכתי לבאר הדבר באר היטב והשתא הגהתו דבעל א"מ הנ"ל מובנת ודו"ק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נטמא יום שלשים. ונראה דיום ל"א וכו'. עי' לקמן י"ד ע"ב תד"ה לוקה ודף טו ע"ב תד"ה נטמא:

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל אמרינן. 2. נ"ל והכא חשבינן. 3. תיבות דיום שלשים נמחקות. 4. נ"ל דאם גילח הראשונה לשלשים. 5. תיבת נזיר נמחק. 6. נ"ל דסוף היום. 7. נ"ל וסוף היום לתחלת נזירות שני דהיינו לכאן ולכאן לא שמעינן ואם תאמר כו'. 8. נ"ל שמתלא. 9. נ"ל ל' יום מיום שגילח בו כו'. 10. תיבת יום נמחק. 11. נ"ל יום ותיבת אם נמחק. 12. נ"ל יום תגלחת. 13. תיבת דקאמר נמחק.

◆

פי' הרא"ש

אלא לבר פרא קשיא יגלח את הראשונה ביום שלשים והשניה ביום ס' וכי היכי דפריך לה מרישא ומשני לה הכי נמי פריך ומשני מסיפא והכי אורחא דתלמודא בכמה דוכתי דפריך מכמה משניות אע"ג דחד שינויא לכולהו: מאי היא מקצת היום ככולו הא אמרה רב מתנא חדא זמנא דרישא דמתני' שני לה הכי דסברא מקצת היום ככולו ותימה לבר פרא (לב"ר) נמי תקשי לך מאי קמ"ל דאמרינן נעשה כאומר שלמים הא אמר חדא זמנא וי"ל דלבר פרא ניחא דשמעי' מינה דאותו יום שהוא מגלח לנזירות ראשונה עולה לו למנין נזירות שניה וקמ"ל דאע"ג דאין תחלת היום עולה לו בסוף הנזי' סוף היום עולה לו בתחי' הנזי'. אלא לרב מתנא כיון דשמעינן דמקצת היום עולה לו בסופו כ"ש שסוף היום עולה לו בתחלתו ולא שמעינן שום חידוש מהך סיפא מהו דתימא ה"מ לענין חדא נזירות כגון שיעלה תחלת היום בסוף הנזירות או סוף היום בתחי' נזי' אבל יום ל' שגילח (לא יעלה) [שעולה] לו תחילת היום לסוף נזי' ראשונה אימא לא יעלה לו סוף היום לתחלת נזי' אחרונה דחד יומא לתרתי נזי' לא מפלגי' קמ"ל שיום ל' עולה לו מן המנין: אלא לבר פרא למה לי הא אמר ל' חסר אחד דס"ד דה"ק שיום ל' עולה לו לכאן ולכאן כדפריש לה רב מתנא לעיל ולבר פרא מה צריך יום ל' למנין הראשון הא אמר ל' חסר אחד אמר לך בר פרא אנא נמי אהא (סמכינן) [סמכי] מכאן אני לומד דסתם נזירות כ"ט יום מדקאמר שיום ל' עולה למנין הב' אלמא נשלמה נזירות הא' [דאל"כ] תו לא מצי למהוי מחשבון נזי' הב' דלא אמרינן מקצת היום ככולו תמצא שכל היום כולו צריך להשלים נזי' א': בשלמא לרב מתנא ניחא כיון דסתם נזי' ל' יום אם נטמא ביום ל' קודם הבאת קרבנותיו סותר הכל והא דאמר רב מתנא מקצת היום ככולו היינו לאחר הבאת קרבנותיו אבל קודם הבאת קרבנותיו אכתי הוי נזיר מדאורייתא וסותר הכל אלא לבר פרא דאמר סתם נזי' כ"ט יום מדאורייתא אמאי סותר דפשיטא דנזיר שהשלים נזירותו ואחר מלהביא קרבנותיו שאינו סותר אם נטמא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones